

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2018

REKENINGKUNDE

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 17 bladsye en 'n 16-bladsye-antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. Alle bewerkings moet tot EEN desimale plek getoon word, waar van toepassing.
7. 'n Uiteensetting van die vrae word voorsien. Probeer om by die voorgestelde tyd vir die beantwoording van elke vraag te hou.

VRAAG 1: 45 punte; 30 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Kosteberekeninge	Bestuursrekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> Begrippe; Produksiekostestaat Gelykbreek en ontleding van eenheidskoste Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> Interne beheer

VRAAG 2: 40 punte; 25 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Begroting	Bestuursrekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> Berekeninge en interpretasie van begrotings Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> Interne beheer

VRAAG 3: 75 punte; 45 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Maatskappy Finansiële State	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> Begrippe; Inkomstestaat Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> Bestuur van Vaste bates Ouditverslag

VRAAG 4: 65 punte; 40 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Finansiële State, Kontantvloei en Vertolking	Bestuursrekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> Begrippe; Balansstaat notas Kontantvloeiastaat Vertolking van finansiële inligting

VRAAG 5: 45 punte; 25 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Voorraadwaardasie	Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> Voorraadwaardasiemetodes Interne beheer

VRAAG 6: 30 punte; 15 minute	
Hoof-onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Versoening en BTW	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> Krediteureversoening BTW-berekeninge Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> Interne beheer

VRAAG 1: KOSTEBEREKENINGE**(45 punte; 30 minute)**

1.1 Kies die korrekte antwoord uit die woorde tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (1.1.1–1.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.1.1 (**Kantoorskryfbehoeftes/verpakkingsmateriaal**) word NIE as deel van administrasiekoste beskou nie.

1.1.2 Skoonmaakmiddels gebruik in die fabriek is 'n voorbeeld van (**direkte materiaal/indirekte materiaal**).

1.1.3 'n Toename in die aantal eenhede geproduseer, sal lei tot 'n (**afname/toename**) in die vaste koste per eenheid. (3 x 1) (3)

1.2 LOLO VERVAARDIGERS

Lolo Vervaardigers vervaardig plastiek-emmers. Inligting vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2018 word voorsien.

GEVRA:

1.2.1 Bereken die koste van die grondstowwe/direkte materiaal gedurende die jaar aan die fabriek uitgereik. (8)

1.2.2 Bereken die volgende vir die Produksiekostestaat:

- Direkte arbeidskoste (7)
- Fabrieksbokoste (voltooi die tabel wat voorsien is). (5)

1.2.3 Stel die Produksiekostestaat op 28 Februarie 2018 op. (11)

INLIGTING:

A. Voorraadsaldo's:	28 FEB. 2018 R	1 MAART 2017 R
Grondstowwe/direkte materiaal	76 300	87 250
Goedere-in-bewerking	?	30 000
Klaarprodukte	31 800	27 800
Verbruiksgoedere vir fabriek	7 700	5 300

B. Opsomming van transaksies vir die jaar geëindig 28 Februarie 2018:

Aankope van grondstowwe/direkte materiaal	R 694 150
Vraggeld betaal op grondstowwe/direkte materiaal	21 200
Verbruiksgoedere in fabriek gebruik	22 830
Skoonmaakmiddels aangekoop vir die kantoor	12 330
Produksielone	423 400
WVF – Bydrae vir fabriekswerkers	?
Salarisse: Fabrieksvoorman	154 200
Administrasie	189 000
Verkope	217 000
Water en elektrisiteit	132 360
Diverse uitgawes: Fabriek	89 910
Administrasie	76 200
Verkope-departement	68 390

C. Addisionele inligting:

- (i) 'n Faktuur vir die vervoer van grondstowwe, R4 200, is nog nie aangeteken nie.
- (ii) Gedurende die fisiese voorraadopname van grondstowwe op 28 Februarie 2018, is 3 000 emmerhandvatsels teen R5,00 elk in plaas van R1,50 elk, aangeteken. Dit moet reggestel word.
- (iii) Die loon van 'n fabriekswerker is weggelaat uit die loonjoernaal vir Februarie 2018. Haar besonderhede is as volg:

Netto loon	R9 614
LBS belasting	R2 860
WVF (1% van bruto)	R126
Die werkgewer dra 1% by tot die WVF	

- (iv) Die water en elektrisiteitsrekening vir Februarie 2018, R3 240, is nie betaal nie. 75% van die water en elektrisiteit word aan die fabriek toegedeel.
- (v) Emmers word verkoop teen R96 elk (60% wins op kosprys). Totale verkope vir die finansiële jaar beloop R2 457 600.

1.3 GRENS BAKKERY

Jy word voorsien van inligting rakende die produksie van koeke. Die besigheid word deur Sydney besit.

GEVRA:

- 1.3.1 Bereken die gelykbreekpunt vir 2018. (4)
- 1.3.2 Verduidelik of Sydney bekommerd moet wees oor die gelykbreekpunt en die vlak van produksie. Haal syfers aan. (3)
- 1.3.3 Gee 'n moontlike rede vir die verandering in eenheidskoste vir direkte materiaal koste en vir direkte arbeid. (4)

INLIGTING:

		30 APRIL 2018	30 APRIL 2017
EENHEIDS-KOSTE	Direkte materiaal	R14,50	R18,20
	Direkte arbeid	R17,30	R12,40
	Verkope en verspreiding	R8,40	R8,00
	Veranderlike koste	R40,20	R38,60
Totale vaste koste		R249 000	R242 720
Aantal koeke geproduseer en verkoop		15 000	14 800
Gelykbreekpunt		?	13 950
Verkoopprijs per eenheid		R61,60	R56,00

VRAAG 2: BEGROTING**(40 punte; 25 minute)**

2.1 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs Waar of Onwaar langs die nommers (2.1.1–2.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

2.1.1 'n Kontantbegroting word voorberei om die werklike ontvangstes en betalings vir 'n spesifieke tydperk aan te dui.

2.1.2 'n Geprojekteerde Inkomstestaar sal die verwagte wins of verlies vir die begrote tydperk aandui.

2.1.3 Slegs nominale rekeninge word in 'n Kontantbegroting aangeteken. (3)

2.2 **BANYAMA BPK.**

Die inligting het betrekking op Banyama Bpk. vir die begrotingsperiode geëindig 30 September 2018.

GEVRA:

2.2.1 Voltooi die Debiteure invorderingskedule. (7)

2.2.2 Bereken die bedrae aangedui deur **(i)** tot **(vi)** op die uittreksel uit die Kontantbegroting wat voorsien word. (19)

2.2.3 **Verwys na Inligting J:**

- Bereken die persentasie verhoging in die bestuurder se salaris. (4)
- Lewer kommentaar oor die aanvaarbaarheid van die besluit oor salarisse en lone. Haal syfers aan. (3)
- Voorsien TWEE moontlike gevolge van hierdie besluit. (4)

INLIGTING:

A. Die besigheid verkoop kombuistoehouere teen 'n winsopslag van 80% op kosprys. Voorraad word in die maand van verkope vervang. 'n Basis-voorraad word gehandhaaf.

B. **Werklike en begrote syfers vir 2018:**

	JULIE	AUGUSTUS	SEPTEMBER
Verkope	225 000	207 000	216 900
Aankope	125 000	?	120 500

C. 70% van totale verkope is op krediet. Debiteure betaal as volg:

- 60% gedurende die maand wat op die maand van verkope volg;
- 36% gedurende die tweede maand wat op die maand van verkope volg;
- 4% word afgeskryf.

D. Alle voorraadaankope is op krediet. Krediteure word na 30 dae betaal, onderhewig aan 'n 5% korting.

E. Uittreksel uit die Kontantbegroting vir Augustus en September 2018:

	AUGUSTUS R	SEPTEMBER R
Kontantverkope	62 100	(i)
Lening ontvang	316 800	0
Betalings aan krediteure	118 750	(ii)
Salaris van bestuurder	15 300	16 830
Lone van verkoops personeel	38 400	38 400
Bedryfsuitgawes	?	(iii)
Onttrekkings	13 250	(iv)
Water en elektrisiteit	15 400	16 632
Deposito op nuwe toerusting	12 600	0
Paalement op nuwe toerusting	0	(v)
Paalement op lening	0	(vi)
Rente op lening	0	2 310

- F. Bedryfsuitgawes beloop jaarliks R163 440 en word eweredig oor die begrotingstydperk versprei.
- G. Die eienaars beplan om gedurende September 2018, 50% meer as hul gewone maandelikse onttrekkings te neem om 'n musiekkonsert by te woon.
- H. Nuwe toerusting sal gedurende Augustus 2018 aangekoop word. 'n Deposito van 15% sal betaal word. Die balans sal in gelyke paalemente oor 24 maande, vanaf 30 September 2018 vereffen word.
- I. Die lening is van 'n vennoot ontvang. 'n Vaste paalement sal op die 1ste van elke maand betaal word. Rente teen 9% p.j. sal vanaf 30 September 2018 aan die einde van elke maand betaal word.
- J. Salarisse en lone word elke jaar gedurende Augustus hersien. Die bestuurder se salaris sal op 1 September 2018 verhoog. As gevolg van die swak ekonomiese situasie, het die eienaar besluit die besigheid kan nie 'n loonverhoging bekostig nie.

VRAAG 3: VASTE BATES, INKOMSTESTAAT EN OUDITVERSLAG**(75 punte; 45 minute)****3.1 BEGRIPPE**

Kies 'n kategorie uit die voorsienende lys, vir elke voorbeeld hieronder. Skryf slegs die kategorie langs die nommers (3.1.1–3.1.4) in die ANTWOORDEBOEK.

nie-bedryfsbate; bedryfslas; uitgawe; ekwiteit; bedryfsbate; inkomste

3.1.1 Behoue inkomste

3.1.2 Bedrag verskuldig deur SAID vir inkomstebelasting vir die jaar

3.1.3 Uitbreidings aan grond en geboue

3.1.4 'n Toename in Voorsiening vir oninbare skuld (4 x 1) (4)

3.2 YASHPAL BPK.

Die inligting het betrekking op die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2018.

GEVRA:**3.2.1 Verwys na Inligting A:**

Bereken die syfers aangedui deur (i) tot (iii) in die Vaste bate-nota. (11)

3.2.2 Voltooi die Bateverkope-rekening op 1 Januarie 2018. (5)

3.2.3 Voltooi die Inkomstestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2018. (46)

INLIGTING:**A. Vaste bates:**

	VOERTUIE	TOERUSTING
Kosprys (1 Maart 2017)	838 000	622 000
Opgehoopte waardevermindering (1 Maart 2017)	(420 000)	(264 000)
Drawaarde (1 Maart 2017)	(i)	358 000
<i>Bewegings:</i>		
Toevoegings	216 000	0
Bateverkope	0	(iii)
Waardevermindering	(ii)	(35 400)
Drawaarde (28 Februarie 2018)		
Kosprys (28 Februarie 2018)		517 000
Opgehoopte waardevermindering (28 Feb 2018)		

- 'n Nuwe voertuig is aangekoop op 1 Oktober 2017.
- Waardevermindering op voertuie word bereken teen 15% p.j. op kosprys.
- Ou toerusting is op 1 Januarie 2018 vir R26 250 kontant verkoop. 'n Wins van R4 250 is gemaak op hierdie verkope.

B. Saldo's/totale geneem uit die Voor-aansuiweringsproefbalans op 28 Februarie 2018:

Lening: GT Bank	R 542 000
Vaste deposito (8% p.j. rente)	195 000
Debiteurekontrole	112 245
Voorsiening vir oninbare skuld	7 480
Handelsvoorraad	728 400
Verkope	?
Koste van verkope	4 250 000
Direkteursfooie	336 500
Salarisse en lone	222 700
Fooi-inkomste	79 350
Ouditfooie	19 450
Huuruitgawe	146 080
Verpakkingsmateriaal	43 730
Korting ontvang	14 280
Oninbare skuld	23 555
Diverse uitgawes	?

C. ADDISIONELE INLIGTING EN AANSUIWERINGS:

- 'n Faktuur vir kredietverkope, R32 200 is nie in berekening gebring nie. Goedere word verkoop teen 'n winsopslag van 75% op kosprys.
- Die voorraadopname op 28 Februarie 2018 toon die volgende voorrade op hande:
  - Handelsvoorraad, R706 350
  - Verpakkingsmateriaal, R3 880
- 'n Debiteur wat R17 300 skuld, word insolvent verklaar. Sy boedel het 35 sent in die Rand betaal en dit is korrek aangeteken. Die uitstaande balans moet as oninbaar afgeskryf word.
- Voorsiening vir oninbare skuld moet aangesuiwer word tot 5% van debiteure.
- Direkteursfooie van R23 500 is uitstaande op 28 Februarie 2018.
- 50% van die auditfooie is aan die eksterne ouditeur betaal. Die balans sal in Maart 2018 betaal word.
- Huuruitgawe sluit die huur vir Maart 2018 in. Let daarop dat die huur op 1 Desember 2017 met 7% verhoog is.
- Die leningstaat ontvang op 28 Februarie 2018 toon 'n uitstaande saldo van R565 800. Rente wat gekapitaliseer word, is nie in berekening gebring nie.
- Bring rente op vaste deposito teen 8% p.j. in berekening. Hierdie belegging is op 1 September 2017 gemaak.
- Nadat al die aansuiwerings in ag geneem is, beloop die inkomste-belasting vir die jaar, bereken teen 29% van die netto wins, R560 860.

3.3 OUDITVERSLAG: PICOLI BPK.

GEVRA:

- 3.3.1 Verduidelik kortliks die rol van die eksterne ouditeur. (2)
- 3.3.2 Watter soort ouditverslag het Picoli Bpk. ontvang? Verduidelik. (3)
- 3.3.3 Waarom sou 'n bestaande aandeelhouer bekommerd wees oor hierdie verslag? Gee TWEE punte. (4)

INLIGTING:

UITTREKSEL UIT DIE VERSLAG VAN DIE ONAFHANKLIKE OUDITEURE

Ons het die jaarlikse finansiële state van Picoli Bpk., vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2018, ge-oudit. Ons verantwoordelikheid is om op grond van ons audit, 'n mening uit te spreek oor hierdie finansiële state.

Oudit mening

Na ons mening, is die finansiële state 'n redelike weerspieëling van die finansiële posisie van die maatskappy op 30 Junie 2018, behalwe vir die advertensie-uitgawes in die Inkomstestaar wat nie geverifieer kon word nie, aangesien daar geen dokumentasie beskikbaar is vir hierdie uitgawes nie.

Mashele en Fouche

Geoktrooieerde Rekenmeesters (SA)

12 Augustus 2018

VRAAG 4: FINANSIËLE STATE, KONTANTVLOEI EN VERTOLKING**(65 punte; 40 minute)****4.1 BEGRIPPE: PAS DIE BEGRIPPE**

Kies 'n omskrywing uit KOLOM B wat by die begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–F) langs die nommers (4.1.1–4.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A	KOLOM B
4.1.1 Balansstaat	A Toon die finansiële resultate van 'n onderneming vir 'n gegewe tydperk
4.1.2 Likiditeit	B Die mate waartoe 'n onderneming gebruik maak van geleende kapitaal
4.1.3 Inkomstestaat	C Die vermoë van 'n onderneming om al sy skuld te vereffen
4.1.4 Solvensie	D Die opbrengs wat aandeelhouders verdien op hul belegging in die onderneming
4.1.5 Hefboomeffek	E Die vermoë van 'n onderneming om sy bedryfslaste te vereffen
	F Toon die finansiële posisie van 'n onderneming ten opsigte van sy bates, laste en ekwiteit

(5 x 1) (5)**4.2 KHLOE BPK.**

Die inligting het betrekking op die finansiële jaar geëindig 31 Mei 2018.

GEVRA:

4.2.1 Voltooi die nota tot die Kontantvloeistaat, vir Kontant gegenereer uit bedryfsaktiwiteite. **(9)**

4.2.2 Bereken die volgende bedrae in die Kontantvloeistaat:

- Inkomstebelasting betaal **(4)**
- Dividende betaal **(4)**
- Vaste bates aangekoop **(5)**

4.2.3 Bereken die Netto verandering in kontant en kontant-ekwivalente. **(4)**

INLIGTING:**A. Uittreksel uit die Balansstaat en notas op 31 Mei 2018:**

	2018	2017
Vaste bates (drawaarde)	R1 437 200	R1 120 400
Bedryfsbates		
Voorraad	123 800	163 300
Handels- en ander ontvangbares:	168 300	149 100
Handelsdebiteure	155 600	134 700
SAID: Inkomstebelasting	12 700	0
Vooruitbetaalde uitgawes	0	14 400
Kontant en kontantekwivalente	76 750	15 500
Bedryfslaste		
Handelskrediteure	122 900	162 600
SAID: Inkomstebelasting	0	27 200
Aandeelhouders vir dividende	142 400	111 000
Vooruitontvange inkomste	11 100	0
Oortrokke bank	0	124 300

B. Addisionele inligting:

- (i) Netto wins voor inkomstebelasting, R988 700;
Netto wins na inkomstebelasting, R692 100.
- (ii) Ou toerusting is teen drawaarde, R283 500 verkoop. Toerusting is gedurende die finansiële jaar gekoop om die fasiliteite op te gradeer.
- (iii) Waardevermindering vir die jaar, R221 400.
- (iv) Totale dividende (betaal en aanbeveel) volgens die nota vir Behoue Inkomste, R317 400.

4.3 KWEZI BPK.: ONTLEDING EN VERTOLKING

Die inligting het betrekking op die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2018.

GEVRA:

- 4.3.1 Voltooi die nota vir Gewone Aandelekapitaal. (7)
- 4.3.2 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2018:
  - Netto batewaarde per aandeel (3)
  - Opbrengs op aandeelhouersekuiteit (5)
- 4.3.3 Haal TWEE finansiële aanwysers aan (met syfers en neigings) wat dui op 'n verbetering in die likiditeitsposisie van die onderneming. (4)
- 4.3.4 Die onderneming het 'n groot deel van die lening terugbetaal. Verduidelik waarom dit 'n goeie besluit was. Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan. (6)
- 4.3.5 Lewer kommentaar oor die dividend-uitbetalingsbeleid oor die afgelope twee jaar. Voorsien 'n moontlike rede vir die aanwend van hierdie beleid. Haal syfers aan. (5)
- 4.3.6 Verduidelik of die prys waarteen aandele teruggekoop is, billik was. Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) in jou verduideliking aan. (4)

INLIGTING:**A. Uittreksel uit die Inkomstestaat op 28 Februarie:**

	2018 R	2017 R
Rente op lening	77 400	211 700
Netto wins na belasting	545 600	494 000

B. Uittreksel uit die Balansstaat op 28 Februarie:

	2018 R	2017 R
Aandeelhouersekwhiteit	4 488 000	3 724 000
Gewone aandelekapitaal	4 291 500	?
Behoue inkomste	?	76 000
Lening: Buzza Bank (11% p.j.)	692 000	1 920 000

C. Aandelekapitaal:

- Op 1 Maart 2017 het die maatskappy 760 000 aandele reeds uitgereik.
- Op 1 Junie 2017 is 30 000 aandele teruggekoop teen R5,20 per aandeel.
- Op 31 Oktober 2017 is 'n verdere 150 000 aandele uitgereik.

D. Finansiële aanwysers op 28 Februarie:

	2018	2017
Bedryfsverhouding	1,9 : 1	1,4 : 1
Vuurproefverhouding	0,7 : 1	0,8 : 1
Gemiddelde debiteure-invorderingstermyn	38 dae	57 dae
Gemiddelde krediteure-betalingstermyn	50 dae	63 dae
Skuld/ekwiteitsverhouding	0,2 : 1	0,5 : 1
Verdienste per aandeel	62 sent	65 sent
Dividende per aandeel	31 sent	52 sent
Opbrengs op aandeelhouersekwhiteit	?	13,7%
Opbrengs op kapitaal aangewend	20,8%	22,3%
Netto batewaarde	?	490 sent
Markprys op JSE	515 sent	485 sent

VRAAG 5: VOORRAADWAARDASIE**(45 punte; 25 minute)**

5.1 Gee 'n voorraadwaardasiemetode wat die beste beskryf word deur elk van die stellings hieronder. Skryf slegs die waardasiemetode neer teenoor elke nommer (5.1.1–5.1.3) in die ANTWOORDEBOEK.

5.1.1 Unieke voorraaditems van hoë waarde soos motors, word individueel waardeer.

5.1.2 Voorraad van toebehore soos mikrogolfoonde word altyd teen hul mees onlangse kospryse waardeer.

5.1.3 Lae-koste items soos gholfballe word in groot hoeveelhede aangekoop en die waarde bly redelik konstant met verloop van tyd. (3 x 1) (3)

5.2 CASUAL UITRUSTERS

Die inligting het betrekking op Casual Uitrusters vir Junie 2018. Die eienaar is Funiwe. Die onderneming verkoop mansdenims. Voorraad word waardeer volgens die geweegegemiddelde-metode en die periodieke voorraadstelsel.

GEVRA:

5.2.1 Bereken:

- Bedrag betaal vir vraggeld op 11 Junie 2018 (4)
- Waarde van eindvoorraad op 30 Junie 2018 (9)

5.2.2 Funiwe wil die metode van voorraadwaardasie verander. Die waarde van die eindvoorraad volgens die EIEU metode sal R4 853 hoër wees as die waarde volgens die geweegegemiddelde-metode.

- Verduidelik die invloed wat hierdie besluit op die bruto wins sal hê. (2)
- Gee EEN geldige rede **vir** en EEN geldige rede **teen** die besluit om die voorraadwaardasie-metode te verander. (4)

5.2.3 Funiwe is bekommerd oor die kontrole oor haar voorraad denims. Sy het 1 788 denims gedurende die jaar verkoop. Voorsien 'n berekening om haar kommer te steun. (5)

5.2.4 Lewer kommentaar oor die saldo van voorraad op 30 Junie 2018. Is dit aanvaarbaar? Verduidelik. Verskaf EEN punt. (3)

INLIGTING:**A. Saldo's van voorraad:**

DATUM	AANTAL EENHEDE	TOTALE KOSTE
1 Junie 2018	230	R28 633
30 Junie 2018	415	?

B. Aankope en terugsendings:

Datum	Aantal eenhede	Prys per eenheid	Vraggeld op aankope	Totale koste
11 Junie 2018	835	R130	?	R116 065
18 Junie 2018	780	R142	R7 020	R117 780
26 Junie 2018	380	R148	R3 420	R 59 660
Totale aankope	1 995			R293 505
Terugsendings van 18 Junie se aankope	15	Die verskaffer het die aankoopprys terugbetaal, maar nie die vraggeld nie.		?

5.3 PROBLEEMOPLOSSING

Jay's Meubileerders verkoop lessenaars en stoele. Die finansiële jaar het geëindig op 28 Februarie 2018.

GEVRA:

Voorsien toepaslike syfers vir ALLE vrae hieronder, waar van toepassing.

5.3.1 Lessenaars:

- Watter besluit het Jay geneem ten opsigte van die verkoopprijs van die lessenaars? (3)
- Verduidelik TWEE punte om te wys hoe hierdie besluit die onderneming beïnvloed het. (6)

5.3.2 Stoele:

Jay het besluit om sy stoele van 'n goedkoper verskaffer te koop. Verskaf TWEE punte om te wys waarom jy dink dat dit NIE 'n goeie besluit was NIE. (6)

INLIGTING:

	LESSENAARS		STOELE	
	2018	2017	2018	2017
Bestellings ontvang van klante	250	330	500	450
Bruto eenhede verkoop	250	318	380	450
Terugsendings deur klante	0	12	56	0
Verkoopprijs per eenheid	R420	R360	R126	R168
Kosprijs per eenheid	R240	R240	R90	R120
Winsopslag %	75%	50%	40%	40%
Bruto wins	R45 000	R36 720	R11 664	R21 600
Voorraadomsetsnelheid	5,4 keer	7,4 keer	5,2 keer	5,2 keer

VRAAG 6: VERSOENING EN BTW**(30 punte; 15 minute)****6.1 KREDITEUREVERSOENING**

Ladoo Handelaars koop goedere op krediet van Anami Voorsieners. Die inligting het betrekking op Augustus 2018.

GEVRA:

6.1.1 Gebruik die tabel in die ANTWOORDEBOEK om aan te dui hoe die saldo's sal verander wanneer die krediteureversoening gedoen word. Toon die bedrag sowel as 'n + vir 'n toename en 'n – vir 'n afname. (11)

6.1.2 Verwys na Inligting (vi):

'n Onderzoek het aan die lig gebring dat slegs R21 500 van hierdie goedere in die voorraadrekords aangeteken is. Die oorblywende goedere is deur die kredietbestuurder, M. Rice bestel.

- Gee TWEE moontlike stappe wat teen M. Rice geneem kan word. (4)

- Verduidelik TWEE interne beheermaatreëls wat die onderneming kan gebruik om sulke insidente in die toekoms te vermy. (4)

INLIGTING:**A. Saldo's:**

Rekening van Anami Voorsieners in die Krediteure-grootboek van Ladoo Handelaars op 31 Augustus 2018	R95 160	Kt
Staat van Anami Voorsieners op 25 Augustus 2018	R143 460	Dt

B. Foute en weglatings ontdek gedurende 'n ondersoek:

- 'n Faktuur vir R26 000 ontvang van Anami Voorsieners is korrek aangeteken deur Ladoo Handelaars. Die staat toon dit as R20 600.
- Ladoo Handelaars het korting vir vroeë betaling, R820 korrek aangeteken. Dit verskyn nie op die staat van Anami Voorsieners nie.
- Die staat toon rente van R1 240 op 'n uitstaande saldo. Anami Voorsieners erken dat hulle 'n fout begaan het.
- 'n Debietnota vir R1 520 uitgereik aan Amanda Bpk. is verkeerdlik aangeteken in die rekening van Anami Voorsieners by Ladoo Handelaars.
- 'n Kredietnota vir R2 440, ontvang van Anami Voorsieners vir goedere teruggestuur is verkeerdlik as 'n faktuur aangeteken deur Ladoo Handelaars.
- 'n Faktuur vir R47 500 verskyn op die staat van Anami Voorsieners, maar is nie deur Ladoo Handelaars aangeteken nie.
- 'n Betaling van R7 500 deur Ladoo Handelaars op 27 Augustus 2018 is in die Krediteuregrootboek van Anami Voorsieners aangeteken.

6.2 BTW: XEGO WINKELS

Xego Winkels is elke tweede maand verantwoordelik vir BTW-opgawes. Alle goedere en dienste is onderhewig aan BTW teen die standaardkoers van 15%.

GEVRA:

Bereken die finale bedrag betaalbaar aan SAID op 31 Julie 2018.

(11)

INLIGTING:

	BTW INGESLUIT R	BTW UITGESLUIT R	BTW BEDRAG R
Saldo verskuldig aan SAID (1 Julie 2018)			6 665
Fakture vir kontant- en krediet- verkope	828 000	720 000	108 000
Aankope van handelsvoorraad	534 750	465 000	?
Voorraad teruggestuur aan verskaffers		3 200	480
Debiteure-rekeninge afgeskryf			915
Kantoorrekenaar op krediet gekoop		9 800	?
Korting toegestaan aan debiteure	10 810		?

30

TOTAAL: 300

